

Pilsoniskās līdzdalības iespējas Eiropas Savienībā

Vidusskolas skolēniem

2023

Gatavojies Eiropas eksāmenam!

Paplašini zināšanas par Eiropas Savienību un pilsonisko līdzdalību!

Tu uzzināsi:

- 1. Kas ir pilsoniskā līdzdalība, un kādi ir tās veidi.***
- 2. Kāda ir jauniešu līdzdalības aktivitāte.***
- 3. Kā var līdzveidot un ietekmēt Eiropas Savienības lēmumus.***
- 4. Kas ir Eiropas Jaunatnes gads, un kā tajā iesaistīties.***

Zini, interesējies, piedalies un uzlabo!

Pilsoniskā līdzdalība

Eiropas Savienības pamatvērtības ir cilvēka cieņa, brīvība, demokrātija, vienlīdzība, tiesiskums un cilvēktiesību, tostarp minoritāšu grupām piederīgu cilvēku tiesību, ievērošana.

Foto: Eiropas Kustība Latvijā

Pilsoniskā līdzdalība ir iedzīvotāju iesaistīšanās sabiedrībai nozīmīgu jautājumu apspriešanā un īstenošanā.

Tas ir viens no demokrātiskas valsts un arī Eiropas Savienības pamatelementiem. Demokrātija nozīmē, ka vara pieder tautai, tāpēc mūsu tiesības un arī pienākums ir kopīgi veidot Eiropas nākotni.

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
www.esmaja.lv

Jauniešu pilsoniskā līdzdalība

KĀDS MĒRKIS IR PILSONISKAJĀM AKTIVITĀTĒM?

ATTĪSTĪT PRASMES

RADĪT IZMAIŅAS

PANĀKT VELAMĀS IZMAIŅAS

VEICINĀT MOTIVĀCIJU

IEGŪT ZINĀŠANAS

Eiropā jauniešu līdzdalība ir
un būs vērtība

2022. gads - Eiropas Jaunatnes gads

$\frac{3}{4}$ Eiropas jauniešu ir iesaistīti kādā kustībā.
7 no 10 jauniešiem ir balsojuši vietējās, valsts
vai Eiropas Savienības vēlēšanās.
 $\frac{1}{3}$ pēdējā gada laikā iesaistījušies organizētās
brīvprātīgās darbībās.

EIROBAROMETRA 2019. gada dati

Avots: <https://delna.lv/wp-content/uploads/2022/01/Jauniesu-pilsoniska-lidzdaliba-demokratiska-sabiedriba.pdf>

KO LATVIJĀ VARAM UZLABOT?

17% iesaistās NVO darbībā

19% apmeklē jauniešu centrus

22% iesaistās jaunatnes organizācijās

24% iesaistās jauniešu projektos

SKDS (2021), Jauniešu intereses un to uzskati par prioritātēm lēmumpieņēmēju dienaskārtībā 10 gadu laikā.

KĀPĒC LĪDZDALĪBA IR SVARĪGA?

1. **SOCIĀLĀ SALIEDĒTĪBA**
2. **KOPIENAS UZLABOŠANA**
3. **IZGLĪTOTĪBA**
4. **IZAUGSME UN ATTĪSTĪBA**
5. **INDIVIDUĀLĀ ATBILDĪBA**
6. **DZĪVES KVALITĀTES UZLABOŠANA**

Auots: <https://delna.lv/wp-content/uploads/2022/01/Jauniesu-pilsoniska-lidzdaliba-demokratiska-sabiedriba.pdf>

Jauniešu pilsoniskā līdzdalība

LĪDZDALĪBAS FORMAS

PILSONISKĀ IZGLĪTOŠANA

AIZSTĀVĪBA

BRĪVPRĀTĪGAIS DARBS

APMĀCĪBAS

LĪDZEKĻU VĀKŠANA

POLITISKĀ IESAISTĪŠANĀS

Zems sociālais kapitāls jeb savstarpējā uzticēšanās trūkums kavē līdzdalību. Neuzticēšanās citiem cilvēkiem un institūcijām ir būtiska problēma sadarbībai, kopīgu mērķu definēšanai un to īstenošanai

26% jauniešu norāda, ka viņiem nav vēlmes vai intereses iesaistīties pilsoniskajās aktivitātēs.
31% jauniešiem trūkst informācija par aktivitātēm, kur piedalīties, nav draugu, ar kuriem kopā to darīt.

SKDS (2021), Jauniešu intereses un to uzskati par prioritātēm lēmumpieņemēju dienaskārtībā 10 gadu laikā.

Avots: <https://delna.lv/wp-content/uploads/2022/01/Jauniesu-pilsoniska-lidzdaliba-demokratiska-sabiedriba.pdf>

KĀ UZLABOT LĪDZDALĪBU?

**SKOLĒNU PAŠPĀRVALDES UN
PĀRSTĀVĪBAS SKOLĀS, IESTĀDĒS
UN ORGANIZĀCIJĀS**

**JAUNIEŠU PROJEKTI – JAUNIEŠI
KĀ PROJEKTA IDEJAS RADĪTĀJI
UN ĪSTENOTĀJI**

**APMĀCĪBAS UN INICIATĪVAS –
LĪDZDALĪBAS PRASMJU PILNVEIDE
UN INTEREŠU AIZSTĀVĪBA**

**JAUNIEŠU INTEREŠU GRUPAS UN
PASĀKUMI – INTEREŠU IZGLĪTĪBA,
LĪDZDALĪBAS PASĀKUMI**

**LĪDZDALĪBA
MĀCĪBU PROCESĀ**

**BRĪVPRATĪGAIS DARBS
UN PRAKSES**

Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra «Jauniešu labbūtība Baltijas valstīs: Pētījuma ziņojums (Latvija)», 2019

Auots: <https://delna.lv/wp-content/uploads/2022/01/Jauniesu-pilsoniska-lidzdaliba-demokratiska-sabiedriba.pdf>

Teu nav 18 gadu – ko tu vari darīt?

- 1. Interesējies un izproti to, kas notiek Latvijā, Eiropā, pasaulē! Lasi, seko jaunumiem medijos un internetā, domā, analizē, jautā un rīkojies!***
- 2. Maini savus ikdienas paradumus pārvietojies ar velo, šķiro atkritumus, pārdomā, ko pērc, ēd, velc mugurā!***
- 3. Izsaki savu viedokli par notiekošo, piemēram, raksti savu viedokli sociālajos tīklos, medijos, e-vēstulēs attiecīgajām amatpersonām! Rīkojies gudri, atbildīgi un prasi tādu pašu rīcību no citiem, atbalsti līdzīgi domājošos!***
- 4. Apvienojies ar domubiedriem, piedalies projektos, interešu pulciņos, tiecies ar deputātiem (piemēram, aicini viņus uz savu klasi, skolu), pievienojies kādai biedrībai!***

Aizstāvi sev svarīgas lietas savā pagastā/pilsētā, valstī un Eiropā!

Eiropas Jaunatnes portāls

Eiropas Jaunatnes portāls sniedz informāciju par iespējām, kas tev paveras Eiropā un ārpus tās.

Izpēti iniciatīvas, kas ļauj tev mācīties, strādāt un veikt brīvprātīgo darbu!

Uzzini, kā panākt, lai tiktu sadzirdēts tavs kā Eiropas pilsoņa viedoklis!

Uzzini vairāk:

https://europa.eu/youth/home_lv

ES iniciatīvas ▾ ES jaunatnes stratēģija Koronaviruss ▾

Šīs ES Iniclatīvas tev palīdz dzīvē tikt uz priekšu. Vai ta butu jauniešu apmaiņa, brīvprātīgais darbs, studijas, darbs, ceļošana vai pilsoniska līdzdalība – izmanto savu iespēju!

Eiropas Solidaritātes korpuss

Eiropas Jaunatnes nedēļa

ES jaunatnes dialogs

DiscoverEU

Erasmus+

Erasmus+

EU Aid Volunteers

Pilsoniskās līdzdalības piemēri Eiropas Savienības līmenī

- ***Dalība Eiropas Parlamenta vēlēšanās.***
- ***Tikšanās vai sazināšanās (iesniegumi, vēstules) ar Latvijas un ES iestāžu pārstāujiem un darbiniekiem, sniedzot ierosinājumus lēmumu izstrādei, ieviešanai.***
- ***Piedalīšanās akcijās, piketos, ielu gājienos, demonstrācijās, streikos, boikotos u. c.***
- ***Līdzdalība biedrībās un politiskajās partijās.***
- ***Eiropas tiesību aktu sabiedriskā apspriešana.***
- ***Lūgumraksta iesniegšana Eiropas Parlamentam.***
- ***Dalība Eiropas pilsoņu iniciatīvā.***

Dalība Eiropas Parlamenta vēlēšanās

- ***Eiropas Parlaments ir vienīgā Eiropas Savienības institūcija, ko ievēlē ES pilsoņi tiešās vēlēšanās. Vēlēšanas notiek reizi piecos gados. Nākamās Eiropas Parlamenta vēlēšanas notiks 2024. gadā. Deputātu uzdevums ir pārstāvēt savu vēlētāju intereses.***
- ***Eiropas Parlamenta vēlēšanās ir pienākums piedalīties ikvienam Latvijas pilsonim, kurš ir sasniedzis 18 gadu vecumu, bet kandidēt Latvijā ir iespējams no 21 gada vecuma. Kandidāta minimālais vecums dažādās ES valstīs atšķiras: tas ir no 18 līdz pat 25 gadiem. Austrijā un Maltā jaunieši jau no 16 gadu vecuma ir tiesīgi balsot, bet Grieķijā - no 17. Papildu informācija: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/623556/EPRS_ATA\(2018\)623556_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2018/623556/EPRS_ATA(2018)623556_EN.pdf)***
- ***Mazākām valstīm ir lielāka ietekme, piemēram, Latvijai ir 8, bet Vācijai 96 deputāti. Vācijai ir tikai 12x vairāk deputātu, lai arī tai ir gandrīz 40x lielāks balsstiesīgo skaits. Šī iemesla dēļ arī ar deputātu no Latvijas ir vienkāršāk sazināties. Izmanto šo iespēju! Papildu informācija: <https://www.europarl.europa.eu/latvia/lv/latvijas-deput-ti.html>***

2019. gada Eiropas vēlēšanās jaunieši nodrošināja lielu vēlētāju aktivitāti

Eiropas vēlēšanās visā ES piedalījās 50,6% balsstiesīgo vēlētāju – augstākā aktivitāte kopš 1994. gada.

Vecuma grupā līdz 25 gadiem aktivitāte, salīdzinot ar iepriekšējām Eiropas vēlēšanām, pieauga par 14 procentpunktiem.

Latvijā pie vēlēšanu urnām devās 33,5% balsstiesīgo pilsoņu – par trim procentpunktiem vairāk nekā 2014. gadā.

Latvijas amatpersonas veido ES lēmumus – interesējies un izsaki savas domas!

- ***Latvijas intereses ES līmenī pārstāu ministri vai ministriju darbinieki. Politikiem ir vislielākās iespējas attīstīt Latvijas redzējumu svarīgos jautājumos. Latvijas pozīciju sagatavo ministriju darbinieki, kas parasti uzklausa arī sabiedrības pārstāvjus, lai labāk izprastu vajadzības.***
- ***Gala lēmumu ar Latvijas nacionālo pozīciju pieņem Saeimas Eiropas lietu komisija. Saeimas Eiropas lietu komisijas sēdes ir atklātas, un tajās var piedalīties, piesakoties atbilstoši Saeimas noteiktajai kārtībai.***
- ***Eiropas tiesību aktu apspriešanā var piedalīties, iesaistoties arī kādas biedrības darbībā, kas seko Latvijas ministriju, Ministru kabineta, Saeimas vai ES institūciju darbam.***
- ***Arī Latvijas pašvaldību un pilsoniskās sabiedrības pārstāuji, kuri darbojas Eiropas Reģionu komitejā un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā, veido neatkarīgus atzinumus par ES dokumentiem, var sniegt savu redzējumu un uz klausīt tavu.***

Kā var sazināties ar politiķiem un amatpersonām?

- ***Lai sazinātos ar politiķiem, izmanto oficiālo kontaktinformāciju, tostarp palīgu un padomnieku (tālrunis, e-pasts).***
- ***Piedalies publiskos pasākumos, kuros piedalās politiķi un amatpersonas.***
- ***Seko iestāžu un amatpersonu profiliem sociālajos tīklos.***
- ***Papildu informāciju un atbildīgo amatpersonu kontaktinformāciju var atrast Valsts kancelejas tīmekļvietnē <https://www.mk.gov.lv/lv/sabiedribas-lidzdalibas-politika> vai Saeimas tīmekļvietnē <https://www.saeima.lv/lv/sabiedribas-lidzdaliba>***

Eiropas tiesību aktu sabiedriskā apspriešana

Eiropas Komisija izstrādā jaunus tiesību aktus, kā arī pilnveido jau esošos. Tiesību aktus nodod sabiedriskajai apspriešanai Eiropas Komisijas tīmekļvietnē https://ec.europa.eu/info/law/contribute-law-making_lv. Izsaki savu viedokli, iesaisties diskusijās ar Eiropas Komisijas amatpersonām, iegūsti papildu informāciju un konsultācijas!

Lv latviešu

Sākums > Apspriešanas

Apspriešanas

Piedaloties sabiedriskajā apspriešanā, jūs varat izteikt savu viedokli par ES iecerēto jauno iniciatīvu darbības jomu, prioritātēm un pievienoto vērtību vai novērtēt jau spēkā esošu politiku un tiesību aktus.

Eiropas pilsoņu iniciatīva

- ***Eiropas pilsoņu iniciatīva ir iespēja ES valstu pilsoņiem ar savu parakstu atbalstīt kādu iniciatīvu par tiesību aktu izstrādi vai arī tādu ierosināt Eiropas Komisijai.***
- ***Saskaņā ar noteikumiem Eiropas pilsoņu iniciatīvu var ierosināt pilsoņu komiteja, kurā darbojas vismaz septiņi ES pilsoņi no septiņām dažādām valstīm.***
- ***Lai iniciatīvu izskatītu Eiropas Parlaments, pēc Eiropas pilsoņu iniciatīvas ierosināšanas un reģistrēšanas tā jāatbalsta vismaz vienam miljonam parakstītāju, kas pārstāu vismaz septiņas ES valstis.***

Uzzini vairāk:

https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/get-involved/european-citizens-initiative_lv

<https://www.facebook.com/esmajalu/videos/eiropas-pilso%C5%86u-iniciat%C4%ABua/236450575272473/>

Apskati šobrīd aktuālās Eiropas pilsoņu iniciatīvas: https://europa.eu/citizens-initiative/_lv

Eiropas pilsoņu iniciatīvas piemērs

***Eiropas pilsoņu iniciatīvu «Tiesības uz ūdeni» atbalstīja
1 659 543 pilsoņi 13 ES dalībvalstīs.***

***Tā aicināja noteikt, ka ūdens un sanitārija ir katra
iedzīvotāja tiesības, tādēļ ūdensapgāde un ūdens resursu
pārvaldība būtu jāizslēdz no iekšējā tirgus noteikumiem un
liberalizācijas.***

Pateicoties šai iniciatīvai, jau ir veikti konkrēti pasākumi.

Eiropas pilsoņu iniciatīvas piemērs

Eiropas pilsoņu iniciatīvu «Glābiet bites un lauksaimniekus!» Virzībā uz bitēm draudzīgu lauksaimniecību veselīgai videi» atbalstīja 1 154 024 iedzīvotāju no visām ES valstīm.

Iniciatīva aicina aizsargāt bišu un cilvēku veselību, ierosinot tiesību aktus, lai līdz 2035. gadam pakāpeniski pārtrauktu sintētisko pesticīdu lietošanu, atjaunotu bioloģisko daudzveidību un atbalstītu lauksaimniekus pārejas posmā.

Eiropas pilsoņu iniciatīvas piemērs

Eiropas pilsoņu iniciatīvu «Beznosacījumu pamatienākumu ieviešana visā ES» šobrīd notiek parakstu vākšana.

Iniciatīva prasa noteikt, ka visā ES saskaņā ar tās ekonomikas politiku tiek ieviesti beznosacījumu pamatienākumi, kas nodrošina ikvienas personas materiālo eksistenci un iespēju piedalīties sabiedrības dzīvē. Beznosacījumu pamatienākumi jāievieš visā Savienībā, lai samazinātu reģionālās atšķirības nolūkā stiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju ES.

Aktuālās pilsoņu iniciatīvas var apskatīt un par tām balsot šeit: https://europa.eu/citizens-initiative/find-initiative_lv

Eiropas Solidaritātes korpuss

Eiropas Solidaritātes korpuss palīdz jauniešiem (18 - 30 gadus veciem) piedalīties projektos, kas palīdz sabiedrībai Eiropā un ārpus tās, veicinot būtiskas pārmaiņas. Projekti var tikt īstenoti visdažādākajās jomās - izglītība un apmācība, pilsoniskums un demokrātiskā līdzdalība, vide un dabas aizsardzība, migrācija, kultūra un cits.

Uzzini vairāk un piedalies:

https://europa.eu/youth/solidarity_lv

Piedalies Eiropas eksāmenā!

***Eiropas eksāmens notiks no 7. maija plkst. 8.00 līdz 9. maija plkst. 21.00 (www.esmaja.lv).
Eksāmens ir tiešsaistes tests, tajā jāatbild uz 20 jautājumiem par mums Eiropas Savienībā.
Eksāmens ļauj pārbaudīt ne tikai zināšanas, bet uzzināt arī ko jaunu un iegūt vērtīgas balvas.***

**Sagatavojies, [iegūsti papildu informāciju](http://esmaja.lv/eiropas_eksamens)
un kārto Eiropas eksāmenu tiešsaistē
[esmaja.lv/eiropas_eksamens!](http://esmaja.lv/eiropas_eksamens)**

KAM?

**Ikvienam,
sākot no 1. klases**

PAR KO?

**Interesanti jautājumi
par mums Latvijā un Eiropā**

Informācijas avoti

www.esmaja.lv

[Eiropas Parlamenta vietne](#)

[Eiropas Parlamenta birojs Latvijā](#)

[Eiropadomes interneta vietne](#)

[Eiropas Komisijas interneta vietne](#)

[Eiropas Komisijas pārstāuniecības Latvijā interneta vietne](#)

[LR Ārlietu ministrijas interneta vietnes sadaļa par ES](#)